

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO-4101-31-02/2012
P/12/128

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/128 – Wdrażanie innowacji przez szkoły wyższe i parki technologiczne
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Paweł Szczepaniak – główny specjalista kontroli państwowej upoważnienie do kontroli nr 83449 z 22 października 2012 r.
Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu ul. Wojska Polskiego 28, 60-637 Poznań
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak – Rektor na kadencję od 1 września 2008 r. do 31 sierpnia 2012 r. i na kadencję od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2016 r.

Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu (dalej: „Uniwersytet” lub „Uczelnia”) w zakresie realizacji zadań dotyczących wdrażania innowacji w latach 2010-2012 (do dnia zakończenia kontroli).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadniają:

- nawiązanie przez Uniwersytet współpracy z przedsiębiorcami i instytucjami wspierającymi przedsiębiorców na rzecz komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, m.in. poprzez udział Uniwersytetu w Programie Wspierania Projektów Innowacyjnych, realizowanym w porozumieniu z Miastem Poznań, poprzez umieszczenie na portalu internetowym Wielkopolska Platforma Innowacyjna (WPI) bazy projektów zakończonych i przewidzianych do komercjalizacji,
- efektywne wykorzystanie środków publicznych otrzymanych na realizację projektu, którego celem było wspomaganie transferu wyników badań naukowych do gospodarki, polegającego na opracowaniu i uchwaleniu regulaminu zarządzania dobrami intelektualnymi stworzonymi w Uniwersytecie, obejmującego m.in. zasady korzystania z tej własności, zarządzania nią, zasady ochrony interesów twórców i Uniwersytetu.

Nieprawidłowości polegały na wskazaniu błędnej podstawy prawnej powołania centrum transferu technologii pod nazwą Centrum Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju oraz zatwierdzeniu regulaminu tego centrum przez Prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, a nie przez senat Uczelni.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż żadne z funkcjonujących w Uniwersytecie centrów transferu technologii nie stanowiło jednostki ogólnouczelnianej

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna

w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym² (dalej: „P.s.w.”).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wykorzystanie wyników badań naukowych dla poprawy innowacyjności przemysłu i gospodarki

1.1. Sposób zapewnienia transferu wyników prac naukowych na Uniwersytecie.

Opis stanu
faktycznego

Rektor Uniwersytetu prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak podał w wyjaśnieniu, że „uprawnienia dotyczące transferu wyników prac naukowych wykonywanych w Uniwersytecie posiadał Rektor lub Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, na podstawie zakresu kompetencji oraz udzielonego mu przez Rektora pełnomocnictwa.

Uprawnień takich nie posiadały poszczególne jednostki organizacyjne Uniwersytetu. Uczestniczyły one w procesie transferu wyników badań naukowych wyłącznie w zakresie merytorycznym w odniesieniu do wyników powstałych w tej jednostce. Udział jednostki uzależniony był od charakteru transferowanych wyników i mógł obejmować w kontaktach z podmiotem gospodarczym:

- uzgodnienia zakresu badań z przedstawicielami podmiotu gospodarczego,
- dyskusje o uzyskanych wynikach,
- pomoc przy wdrażaniu wyników w praktyce gospodarczej,
- nadzór naukowy nad wdrożonymi technologiami,
- pomoc przy rozwiązywaniu problemów pojawiających się na etapie realizacji wdrożonej technologii.

Jednostka organizacyjna Uniwersytetu proponowała:

- wycenę prac badawczych,
- skład zespołu twórców realizujących projekt,
- wnioskowanie o uzyskanie ochrony patentowej,
- zakres udzielanej licencji oraz jej warunki finansowe.

W imieniu Uniwersytetu Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą podejmował decyzję o:

- prawnych ramach realizowanego projektu (umowa o współpracy, umowa o poufności, umowa wdrożeniowa, umowa licencyjna),
- zabezpieczeniu praw wyłącznych (zgłoszenie patentowe, utrzymywanie ochrony),
- zakresie udzielonej licencji i jej warunkach finansowych,
- kosztorysie prac badawczych,
- rozliczaniu projektu z podmiotem zewnętrznym oraz z twórcami na podstawie obowiązujących w Uniwersytecie regulaminów własności intelektualnej”.

[Dowód: akta kontroli, str. 394 - 395]

Uniwersytet stworzył warunki organizacyjne na rzecz wykorzystania wyników badań naukowych w gospodarce poprzez:

- ujęcie w Statucie Uniwersytetu, stanowiącego załącznik do uchwały nr 112/2006 Senatu Uniwersytetu z dnia 30 czerwca 2006 r. ze zm. (zwanego dalej „Statutem”), zapisu iż jednym z podstawowych zadań Uniwersytetu jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenie usług badawczych,
- ujęcie w § 17 Statutu zapisu o możliwości tworzenia za zgodą Senatu Uniwersytetu, m.in. centrów transferu technologii oraz spółek celowych (w celu

² Dz. U. z 2012.poz. 572, ze zm.

komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych poprzez m.in. działalność usługową, szkoleniową lub naukową).

[Dowód: akta kontroli str. 36, 39-40]

Stosownie do postanowień § 19 Regulaminu Organizacyjnego Uniwersytetu, do zadań Prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą należało w szczególności:

- a) nadzorowanie i opracowanie planów działalności naukowej i jej realizację,
- b) koordynację rozdziału środków finansowych na realizację prac badawczych,
- c) nadzór nad planami konferencji naukowych, seminariów i sympozjów,
- d) nadzór nad sprawami wynalazczości i upowszechnienia osiągnięć naukowych oraz informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej,
- e) ogólny nadzór nad działalnością wydawniczą Uniwersytetu w zakresie publikacji naukowych i prac promocyjnych, publikacji popularnonaukowych oraz wdrożeniowych,
- f) inicjowanie i koordynację współpracy w zakresie badań i wdrożeń ich wyników z krajowymi jednostkami naukowymi i podmiotami gospodarczymi.

Prorektorowi właściwemu ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą bezpośrednio podlegały m.in. Dział Nauki, Dział Współpracy z Zagranicą, Biuro Promocji i Współpracy z Praktyką.

Do zadań Działu Nauki i jego kierownika należało m.in.:

- a) obsługa i koordynacja współpracy Uniwersytecie z ministrem właściwym ds. szkolnictwa wyższego, zwanego dalej Ministrem, w zakresie badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych,
- b) koordynacja całości spraw związanych ze składaniem wniosków do Ministra o finansowanie projektów badawczych i celowych oraz obsługa administracyjno-formalna realizowanych projektów,
- c) koordynacja spraw związanych z przyjmowaniem zleceń z zewnątrz na wykonanie prac badawczych, usługowych i ekspertyz,
- d) prowadzenie dokumentacji prac badawczych i podziału środków finansowych,
- e) koordynacja przedsięwzięć i wniosków z jednostek Uczelni mających na celu pozyskanie środków finansowych na badania z krajowych źródeł zewnętrznych.

Do zadań Biura Promocji i Współpracy z Praktyką należało:

- a) prowadzenie działalności promocyjnej osiągnięć naukowych i dydaktycznych Uczelni,
- b) inicjowanie, rozwijanie i koordynowanie różnych form kontaktów Uczelni z praktyką rolniczą i przemysłową,
- c) ochrona prawna wyników prac naukowo-badawczych,
- d) inicjowanie wdrażania wyników prac badawczych do praktyki gospodarczej oraz prowadzenie obsługi prawnej i administracyjnej w tym zakresie.

[Dowód: akta kontroli str. 18-20]

W działalności Uniwersytetu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Utworzenie centrów transferu technologii

1.2.1. W dniu 28 marca 2007 r. Senat ówczesnej Akademii Rolniczej w Poznaniu, uchwałą nr 173/2007 wyraził zgodę na utworzenie centrum transferu technologii, jako jednostki ogólnouczeniowej pod nazwą Centrum Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju.

Utworzone zostało ono 10 kwietnia 2007 r. przez Rektora ówczesnej Akademii Rolniczej w Poznaniu, prof. dr hab. Erwina Wąsowicza, zarządzeniem nr 50/2007. W dniu 31 lipca 2007 r. wz. Rektora Prorektor ds. nauki i Współpracy z Zagranicą prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak zatwierdził Regulamin Centrum Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju. Nowy Regulamin, jako Rektor zatwierdził on w dniu 23 lutego 2009 r.

W regulaminie wskazano, że Centrum Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju jest „wyodrębnioną jednostką ogólnouczeniową o charakterze badawczym, edukacyjnym i usługowym”, a jego siedziba mieści się w budynku Katedry Ekologii i Ochrony Środowiska na Wydziale Melioracji, i Inżynierii Środowiska Uniwersytetu. Celem tego Centrum było:

- upowszechnianie wiedzy o zasadach zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wdrażanie tych zasad do praktyki życia codziennego,
- kreowanie warunków dla wykorzystania naukowego i gospodarczo-przemysłowego potencjału Wielkopolski,
- transfer wiedzy i innowacji oraz zaawansowanych technologii do szeroko pojętej praktyki w szczególności poprzez wdrażanie technologii przyjaznych środowisku w rolnictwie i działalności gospodarczej, organizowanie seminariów i konferencji, szkoleń, kursów i warsztatów dotyczących zagadnień zrównoważonego rozwoju w różnych obszarach działań (szkolnictwa, rolnictwa, przetwórstwa, ochrony środowiska, energetyce, przemyśle, transporcie).

Centrum to miało realizować swoje cele m.in. poprzez spotkania, konferencje i inne działania promocyjne, prezentujące ofertę badawczą, szkoleniową i konsultingową Uniwersytetu w środowisku gospodarczym miasta, regionu, kraju oraz za granicą.

[Dowód: akta kontroli, str. 124-142]

1.2.2. W dniu 20 grudnia 2006 r. Senat ówczesnej Akademii Rolniczej w Poznaniu, uchwałą nr 147/2006 wyraził zgodę na utworzenie w formie jednostki ogólnouczeniowej (§ 27 ust. 1 pkt 14 Statutu) Centrum Transferu Innowacji i Technologii dla Meblarstwa.

Rektor ówczesnej Akademii Rolniczej w Poznaniu, prof. dr hab. Erwin Wąsowicz, utworzył to Centrum 30 stycznia 2007 r. zarządzeniem nr 4/2007, zaś 8 lutego 2007 r. zatwierdził jego regulamin. Zapisano w nim, że „Centrum jest wyodrębnioną jednostką o charakterze badawczym, dydaktycznym i usługowym w Uniwersytecie”, a jego siedziba mieści się w budynku Katedry Meblarstwa na Wydziale Technologii Drewna Uniwersytetu.

Misją centrum było „stałe doskonalenie przenikania się nauki, nowoczesnej gospodarki i szeroko rozumianej przedsiębiorczości w branży drzewnej, w szczególności w meblarstwie”. Celem tego centrum było „kreowanie warunków dla wykorzystania naukowego i przemysłowego potencjału Wielkopolski oraz transfer innowacji zaawansowanych technologii do szeroko pojętej praktyki przemysłu meblarskiego i drzewnego w szczególności poprzez m.in. transfer technologii i komercjalizację wyników badań naukowych prowadzonych na Wydziale Technologii Drewna do szeroko pojętej praktyki przemysłu meblarskiego i drzewnego”. Centrum to miało realizować swoje cele m.in. poprzez spotkania, konferencje i inne działania promocyjne, prezentujące ofertę badawczą, szkoleniową i konsultingową Uniwersytetu w środowisku gospodarczym miasta, regionu, kraju oraz za granicą.

[Dowód: akta kontroli, str. 143 - 152]

1.2.3. W dniu 13 czerwca 2006 r. Rektor ówczesnej Akademii Rolniczej w Poznaniu, prof. dr hab. Erwin Wąsowicz, zarządzeniem nr 96/2006 powołał na Wydziale Melioracji i Inżynierii Środowiska Uniwersytetu Centrum Odnawialnych Źródeł Energii. Regulamin tego Centrum został zatwierdzony w dniu 12 września 2006 r. przez Radę Wydziału Melioracji i Inżynierii Środowiska ówczesnej Akademii Rolniczej. W regulaminie wskazano, że centrum jest „wyodrębnioną jednostką o charakterze badawczym, dydaktycznym i usługowym, afiliowaną przy ww. Wydziale. Funkcje Centrum podporządkowane są spełnianiu podstawowych zadań, jako samodzielnej jednostki naukowo-badawczej, usługowej, edukacyjnej i obejmują prace badawcze, rozwój technologii, działalność szkoleniową, transfer technologii i usługi technologiczne”.

[Dowód: akta kontroli, str. 153-159]

1.2.4. W dniu 7 marca 2005 r. Rektor ówczesnej Akademii Rolniczej w Poznaniu, prof. dr hab. Erwin Wąsowicz, zarządzeniem nr 23/2005 powołał na Wydziale Nauk o Żywności i Żywieniu wydziałową jednostkę organizacyjną p.n. Centrum Doskonałości „Biotechnologia Żywności”. Zadania tego centrum określał Regulamin Organizacyjny zatwierdzony przez Radę Wydziału Nauk o Żywności i Żywieniu w dniu 17 lutego 2005 r. W regulaminie tym wskazano, że Centrum jest „wyodrębnioną jednostką o charakterze badawczym, dydaktycznym i usługowym, afiliowaną przy ww. Wydziale. Misją Centrum było wspieranie wzrostu konkurencyjności polskich firm produkujących żywność, poprzez: prowadzenie badań stosowanych i prac rozwojowych na rzecz przemysłu, realizację projektów i programów badawczych w tym grantów celowych, prowadzenie działalności edukacyjnej, usługowej i szkoleniowej. Funkcje Centrum podporządkowane były spełnianiu podstawowych zadań, jako samodzielnej jednostki naukowo-badawczej, usługowej, edukacyjnej i obejmują prace badawcze, rozwój technologii, działalność szkoleniową, transfer technologii i usługi technologiczne”.

[Dowód: akta kontroli, str. 160-171]

1.2.5. Uniwersytet nie utworzył w celu komercjalizacji wyników badań naukowych spółki prawa handlowego, o której mowa w art. 86a P.s.w., do której zadań należałoby w szczególności obejmowanie udziałów w spółkach kapitałowych lub tworzenie spółek kapitałowych, które powstają w celu wdrożenia wyników badań naukowych lub prac rozwojowych prowadzonych w Uniwersytecie.

Z wyjaśnień Rektora Uniwersytetu prof. dr hab. Grzegorza Skrzypczaka wynika, że „Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu analizuje obecnie regulacje prawne dotyczące form komercjalizacji wyników badań naukowych. Jednym z bardzo istotnych czynników poddawanych ocenie są koszty organizacji tego procesu.

Przepisy P.s.w. przewidują różne ramy organizacyjne komercjalizacji wyników uzyskiwanych w wyższej uczelni publicznej. Tylko jednym z możliwych sposobów realizacji tego przedsięwzięcia jest utworzenie w tym celu własnej spółki celowej. Brak praktycznych przykładów pomyślnie funkcjonujących spółek celowych do zarządzania własnością intelektualną w polskich uczelniach powoduje szereg wątpliwości dotyczących prawnych i organizacyjnych aspektów tworzenia takich spółek. Przepisy ustawy przewidują dla tej spółki wyłącznie formę spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Są to spółki prawa handlowego, których powołanie i funkcjonowanie wymaga znacznych nakładów finansowych, które Uniwersytet musi ponosić, jako organ założycielski, do chwili uzyskania przez spółkę odpowiednich przychodów z tytułu komercjalizacji wyników.

Konieczność wniesienia aportem praw własności intelektualnej do spółki celowej, zgodnie z art. 86a ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, generuje kolejne koszty związane z:

– wyceną przedmiotu aportu,

- rozliczeniami fiskalnymi (podatek dochodowy, VAT od wnoszonego aportu),
- niezbędnymi zmianami w dokumentacji rejestrowej spółki, na skutek ciągłych zmian w wysokości jej kapitału (akcyjnego, udziałowego) w chwili wnoszenia nowego aportu.

W chwili obecnej, ze względu na bardzo ograniczony budżet uczelni, forma transferu technologii poprzez powołanie własnej spółki celowej do zarządzania prawami własności intelektualnej Uczelni nie wydaje się w pełni uzasadnione”.

[Dowód: akta kontroli, str. 395]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Uniwersytetu w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W uchwale nr 173/2007 Senatu Akademii Rolniczej w Poznaniu, jako podstawę utworzenia centrum transferu technologii pod nazwą Centrum Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju powołano art. 86 ust. 2 i 3 P.s.w, stanowiące o akademickich inkubatorach przedsiębiorczości.
2. Regulamin Centrum Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju zatwierdził w dniu 31 lipca 2007 r. Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak oraz w dniu 23 lutego 2009 r. Rektor prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak, podczas gdy zgodnie z art. 86 ust. 3 pkt 1 i ust. 5 pkt 1 P.s.w. regulamin centrum transferu technologii utworzonego w formie jednostki ogólnouczelnianej zatwierdza senat.

[Dowód: akta kontroli, str.124 - 142]

Rektor Uniwersytetu prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak podał w złożonym wyjaśnieniu, że Centrum Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju nie ma w pełni charakteru centrum transferu technologii, dlatego też Regulamin tego Centrum zatwierdził Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, a nie Senat Uniwersytetu.

[Dowód: akta kontroli, str. 396]

1.3. Projekty badawcze przewidziane do komercjalizacji. Ochrona patentowa.

Opis stanu
faktycznego

W latach 2010-2012 w Uniwersytecie realizowano:

- dziewięć projektów rozwojowych na łączną kwotę 11.023.612,0 zł, w tym wartość dofinansowania ze środków krajowych budżetu państwa wynosiła 10.556.612,0 zł,
- jeden projekt zamawiany na łączną kwotę 240.000,0 zł, finansowany w 100% ze środków krajowych budżetu państwa oraz 1 zadanie badawcze w ramach projektu zamawianego na kwotę 350.000,0 zł, w 100% finansowane ze środków krajowych budżetu państwa,

W wymienionych latach nie realizowano żadnego projektu celowego.

[Dowód: akta kontroli, str. 393]

1.3.1. Rektor Uniwersytetu prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak wyjaśnił, że „potencjał komercjalizacyjny projektów badawczych realizowanych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu określany jest na bieżąco przez autorów realizujących te projekty. Potwierdzenie tych działań znajduje swoje odzwierciedlenie, między innymi w formułowaniu problematyki projektu czy innego przedsięwzięcia ukierunkowanego na zastosowanie praktyczne tych wyników. W przypadku projektów rozwojowych, po zakończeniu projektu, kierownik projektu jest zobowiązany do złożenia informacji o wykorzystaniu wyników oraz efektach społecznych i gospodarczych. O dobrej orientacji środowiska gospodarczego z jednej strony oraz środowiska naukowego Uniwersytetu z drugiej w sprawie możliwości praktycznego zastosowania wyników świadczy ciągle rosnąca liczba zleceń z zewnątrz na wykonanie badań oraz prac

usługowych. W świetle powyższych działań dotychczas nie przeprowadzano w Uniwersytecie audytów technologicznych, natomiast na bieżąco jest przeprowadzana analiza, w wyniku której wykonawcy badań nawiązują bezpośrednie kontakty z potencjalnymi odbiorcami”.

[Dowód: akta kontroli, str. 393-394]

W latach 2010-2012 Uniwersytet zakończył realizację 185 projektów badawczych dofinansowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Narodowe Centrum Nauki oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju kwotą łącznie 33.513,9 tys. zł, w tym siedmiu projektów rozwojowych, jednego projektu zamawianego i jednego zadania badawczego realizowanego w ramach projektu zamawianego, o wysokości dofinansowania wynoszącej w tym okresie odpowiednio 5.105.4 tys. zł, 240,0 tys. zł i 350,0 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli, str. 436-438]

Projektami możliwymi w ocenie Uniwersytetu do wdrożenia w gospodarce było sześć projektów zakończonych w 2010 r. o wartości 3.225.033,0 zł oraz dwa projekty o wartości 2.124.330,0 zł zakończone w 2012 r. (według stanu na dzień 9 listopada 2012 r.).

[Dowód: akta kontroli, str. 173, 235, 251, 362-378]

Projektami zrealizowanymi, możliwymi do wdrożenia w gospodarce były:

- a) 0611/R/3/H03/07/02 „Metodyka identyfikacji i analizy kosztów logistyki dla przedsiębiorstw rolnych” dofinansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego kwotą 1.150.000,00 zł, zrealizowany do 30 czerwca 2010 r. Oferta była przedstawiona na internetowej Wielkopolskiej Platformie Innowacyjnej (zwanej dalej „WPI” i przedstawionej w punkcie 2 wystąpienia).
- b) R 12 005 03 (umowa nr 0591/R/P01/2007/03 „Opracowanie modelu prognozowania zintegrowanej uprawy antyerozyjnej” o wysokości dofinansowania ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju wynoszącej 236.033,0 zł, zrealizowany do października 2010 r. Opis metody znajdował się na stronie internetowej Uniwersytetu, natomiast oferta umieszczona była na WPI.
- c) N R14-0015-04/2008 „Badania nad polską metodą oceny stanu ekologicznego rzek opartą na makrofitych i jej przygotowanie do wdrożenia na potrzeby Ramowej Dyrektywy Wodnej”, dofinansowany przez NCBiR kwotą 400.000,0 zł, zrealizowany do końca grudnia 2010 r. Oferta była przedstawiona na WPI;
- d) N R12 0036 06/1/2009 pt. „Przygotowanie modyfikujących, regulujących i inaktywujących konstrukcji genowych dla potrzeb ksenotransplantacji oraz wielotransgenicznych komórek świń do klonowania somatycznego” w ramach projektu rozwojowego N R12 0036 06/2009 o wysokości dofinansowania ze środków NCBiR wynoszącej 1.010.000,0 zł, zakończony do sierpnia 2012 r. Oferta jest przedstawiona na WPI;
- e) N R12 0073 06/2009 „Opracowanie i walidacja technologii rozdziału strumienia ziarna podczas selektywnego zbioru zbóż” dofinansowany ze środków NCBiR kwotą 1.114.330,0 zł zrealizowany do końca września 2012 r. raport był w trakcie opracowywania;
- f) 165/R/P01/2007/IT1 „Uzyskanie szalwii (*Salvia officinalis*) o właściwościach przeciwpółnowiczych” Projekt realizowany w ramach Przedsięwzięcia Ministra „Inicjatywa technologiczna 1” o wysokości dofinansowania ze środków NCBiR wynoszącej 535.000,0 zł, zrealizowany do grudnia 2010 r.
- g) KB/135/13913/IT1-B/U/08 „Uzyskanie rekombinowanej albuminy człowieka w gruczole mlekowym transgenicznych kóz”. Projekt realizowany w ramach Przedsięwzięcia Ministra „Inicjatywa technologiczna 1” o wysokości

dofinansowania ze środków NCBiR wynoszącej 660.000,0 zł, zrealizowany do grudnia 2010 r.

- h) „Funkcjonalne nano i mikro materiały włókiennicze” o wysokości dofinansowania ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka wynoszącej 244.000,0 zł, zakończony w 2010 r. Efektem realizacji było opracowanie nowych funkcjonalnych nanomodifikatorów pod kątem ich aplikacji w materiałach włókienniczych. Uniwersytet występował w tym projekcie, jako konsorcjant. Liderem projektu był Instytut Włókiennictwa w Łodzi.

Uniwersytet realizował również następujące, trwające projekty badawcze i prace rozwojowe przewidziane do wdrożenia w gospodarce:

- a) „Meble z auksetyków” o wysokości dofinansowania 1.209.200,0 zł, z terminem realizacji do końca maja 2013 r. Założeniem projektu jest powstanie nowego materiału, który wykorzystany zostanie do zbudowania nowych podzespołów oraz nowych konstrukcji mebli do pracy i wypoczynku. Nowe meble będą charakteryzowały się możliwością łatwego recyklingu, optymalnym kształtem i wytrzymałością stelaży, wysoką jakością siedzisk i oparcie zapewniających minimalny nacisk na ciało użytkowników, trwalszego i bardziej odpornego na odkształcenia wywołane długotrwałym użytkowaniem.
- b) N R11 0025 06/2009 „Opracowanie uniwersalnego programu komputerowego służącego do sporządzania rachunku przepływów pieniężnych zgodnego z ustawą o rachunkowości i Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSR 7)” o wysokości dofinansowania 1.405.200,0 zł z terminem realizacji do końca sierpnia 2013 r. Wdrożenie programu przez przedsiębiorstwa wszystkich branż, pozwoli m.in. na sprawne sporządzenie rachunku przepływów pieniężnych, ograniczenie czynności administracyjno-księgowych, uproszczenie struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa oraz spadek poziomu kosztów związanych z utrzymaniem personelu, ułatwi kontrolowanie płynności finansowej, sporządzanie biznesplanów nowych inwestycji z uwzględnieniem płynności finansowej, korzystanie przez przedsiębiorstwa z obcych źródeł finansowania, zwiększy szanse na uzyskanie dofinansowania z UE dzięki przedstawieniu przez przedsiębiorstwo jasno i przejrzysto sytuacji finansowej poprzez czytelne raportowanie stanu środków pieniężnych.
- c) N R12-0065-10/2011 „Uprawy odmian wierzby na nieużytkach oraz terenach zdegradowanych i chemicznie zanieczyszczonych, celem efektywnego pozyskania biomasy, surowca budowlanego i energetycznego oraz fitoremediacji środowiska” o wysokości dofinansowania 3.163.849,0 zł i terminem realizacji do końca września 2013 r.

[Dowód: akta kontroli, str. 175 - 227]

- d) finansowane z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka:

- „Mikro i Nano-Systemy w Chemii i Diagnostyce Biomedycznej MNS DIAG” o wysokości dofinansowania 270.000,0 zł, przewidziany do zakończenia w 2012 r. Efektem realizacji projektu będzie opracowanie 5-ciu demonstratorów analityczno-diagnostycznych; wykrywania środków psychotropowych w organizmie człowieka, analizy nanolitrowych ilości wydzielin ustrojowych dla badania stanów patologicznych lub określania faz płodności, hodowli komórek biologicznych (tkanek) o kontrolowanych cechach, badania wybranych cech stanu organizmu człowieka przy wykorzystaniu technologii mikrosystemów, detekcji bakterii Gram-ujemnych i ich endotoksyn.
- „Bioutylizacja zanieczyszczeń powietrza emitowanego z kurników”, o wysokości dofinansowania 112.050,0 zł, przewidziany do zakończenia

w 2012 r. Efektem realizacji programu będzie opracowanie innowacyjnej metody oczyszczania powietrza usuwanego z budynków drobiarskich głównie z CO₂ i NH₃.

- „Bakteriocyny-innowacyjne suplementy diet dla drobiu”, o wysokości dofinansowania 1.035.711,0 zł, przewidziany do zakończenia w 2012 r. Efektem realizacji projektu będzie poznanie składu mikroflory przewodu pokarmowego drobiu oraz wykorzystania w walce z zakażeniami bakteryjnymi kurcząt nowych naturalnych substancji o działaniu przeciwbakteryjnym, jakimi są bakteriocyny. Efekty: poprawa stanu zdrowotnego kurcząt oraz wzrostu jakości mięsa drobiowego co ma ważne znaczenie dla zdrowia człowieka.
- „Biotechnologiczna konwersja glicerolu do polioli i kwasów dikarboksylowych” o wysokości dofinansowania 27.845.640,53 zł przewidziany do zakończenia w 2014 r. Efektem realizacji projektu będzie m.in. wprowadzenie do praktyki gospodarczej technologii o wysokim ładunku innowacyjności polegającej na wykorzystaniu odpadów pochodzenia roślinnego w miejsce surowców.
- „Nowa żywność bioaktywna o zaprogramowanych właściwościach prozdrowotnych” o wysokości dofinansowania 40.100.650,0 zł, przewidziana do zakończenia w 2014 r. Efektem realizacji projektu będzie opracowanie innowacyjnej technologii produkcji linii produktów spożywczych ograniczających zachorowalność na choroby cywilizacyjne, w tym na choroby sercowo-naczyniowe, otyłość, cukrzycę i anemię.
- „Narzędzia biotechnologiczne służące do otrzymywania odmian zbóż o zwiększonej odporności na suszę (Polapgen)” o wysokości dofinansowania 338.710,0 zł przewidziany do zakończenia w 2014 r. Efektem realizacji projektu będzie opracowywanie, upowszechnianie i wdrażanie nowych metod biotechnologicznych dla przyspieszenia postępu biologicznego w roślinach uprawnych, dostarczanie hodowcom nowych narzędzi umożliwiających przyspieszenie cyklu hodowlanego.
- „Polskie szczepy Trichoderma w ochronie roślin i zagospodarowaniu odpadów” o wysokości dofinansowania 1.126.197,35 zł z terminem realizacji na koniec 2014 r. Efektem realizacji projektu będzie wytworzenie biopreparatów zawierających zespoły wyselekcjonowanych, polskich szczepów grzybów z rodzaju Trichoderma do kompleksowego wykorzystania w integrowanych i ekologicznych uprawach warzyw. Biopreparaty te mają być alternatywą dla środków chemicznych stosowanych do poprawy wzrostu i zdrowotności roślin oraz opracowanie technologii produkcji biopreparatów z wykorzystaniem odpadów oraz opracowanie technologii ich stosowania do utylizacji i poprawy stanu sanitarnego odpadów organicznych z gospodarstw ogrodniczych i przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego.
- „Opracowanie indeksu gatunkowego i optymalizacja technologii produkcji wybranych roślin energetycznych” o wysokości dofinansowania 11.297.399,0 zł, przewidziany do zakończenia w 2015 r. Efektem realizacji programu będzie uzyskanie wzorcowych parametrów odmiany/rodu zbóż, buraków cukrowych, kukurydzy i sorgo przeznaczonych do produkcji biopaliw i biogazu (uzyskanie informacji o najkorzystniejszej kombinacji cech odmiany/rodu), identyfikacja najlepszych w danych warunkach glebowych i klimatycznych (rejonizacja) technologii produkcji zbóż, buraków cukrowych, kukurydzy, sorgo, mozgi trzcinowatej i ślazu pensylwańskiego – optymalizacja czynnika zewnętrznego zawartego w organizacji produkcji, opracowanie wzorcowych modeli (do wdrożenia w praktyce gospodarczej) gospodarstw i przedsiębiorstw produkujących ziarno zbóż, korzenie buraków i biomasę kukurydzy, sorgo, mozgi trzcinowatej i ślazu pensylwańskiego

na cele energetyczne – optymalizacja procesu zarządzania gospodarstwem rolnym.

e) finansowane z innych programów badawczych Unii Europejskiej:

- „Opracowanie transgranicznego systemu wspomagania procesów decyzyjnych dla zdalnej i modelowej oceny biomasy drzewnej w lasach obszaru wsparcia POMERANIA” o wysokości dofinansowania 942.500,0 Euro z Programu Współpracy Terytorialnej INTERREG IVA, przewidziany do zakończenia w 2013 r. Efektem realizacji projektu będzie stworzenie zdalnego transgranicznego systemu informacyjnego z zakresu gospodarki leśnej dla potrzeb podejmowania stosownych decyzji w celach długofalowego i przyjaznego dla środowiska rozwoju regionu w dziedzinie produkcji drewna i energii.
- „The Strategic Project on Trans-national Commercial Activities In Research & Innovation, Clusters and In SME-Networks” (STAR DUST)” o wysokości dofinansowania 91.500,0 Euro z Programu Regionu Morza Bałtyckiego (Baltic Sea Region Programme 2007-2013), przewidziany do zakończenia w 2013 r. Efektem realizacji projektu będzie Wspieranie współpracy i możliwości rozwoju MŚP oraz wzmocnienie spójności społecznej i terytorialnej w regionie Morza Bałtyckiego.
- „Business Innovation Opportunities - Life Improvement and Food for Elderly (BIOLIFE)”, o wysokości dofinansowania 50.300,0 Euro z Programu Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IVC, przewidziany do zakończenia w 2012 r. Efektem realizacji projektu będzie zbadanie oddziaływania procesu starzenia się społeczeństwa na sektor spożywczy i dopasowania jego usług i produktów do potrzeb tej grupy.
- „Półnaturalne użytki zielone jako źródło poprawy bioróżnorodności” Central Europe Project ICE052P3 SALVARE o wysokości dofinansowania 212 970,0 Euro, finansowany z programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej (program dla Europy Środkowej – Central Europe), zakończony w 2011 r.

[Dowód: akta kontroli, str. 235-249]

Od lipca 2007 r. do lipca 2010 r. Wydział Nauk o Żywności i Żywieniu w ramach konkursu pt.: „POL-POSTDOC III – Projekty badawcze przygotowane i realizowane przez osoby po doktoracie” realizował projekt badawczy zamawiany PBZ/MNiSW/07/2006 „Opracowanie metody redukcji zakażenia mikrobiologicznego występującego w procesie fermentacji przy produkcji bioetanolu z zastosowaniem zimnej hydrolizy skrobi” o wartości dofinansowania ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w kwocie 240.000,0 zł.

[Dowód: akta kontroli, str. 228-234]

1.3.2. Przepisy § 11 Regulaminu zarządzania dobrami intelektualnymi stworzonymi w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu (patrz pkt 1.5. wystąpienia pokontrolnego) stanowią, iż uczelni służy prawo do uzyskania m.in. patentu na wynalazek, a także prawo do zarobkowego korzystania z tych praw.

Szczegółowy tryb postępowania z projektami wynalazczymi i zasady finansowania ochrony projektów wynalazczych reguluje zarządzenie nr 80/2010 Rektora Uniwersytetu z dnia 11 czerwca 2010 r. w sprawie trybu postępowania z dobrami intelektualnymi Uniwersytetu.

[Dowód: akta kontroli, str. 327]

Podstawowe dane dotyczące działalności innowacyjnej i ochrony patentowej w Uniwersytecie przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	rok / liczba		
	2010	2011	2012 (do 31.10.)
- zgłoszonych projektów wynalazczych do rzecznika patentowego Uniwersytetu	8	15	28
- zgłoszonych wniosków patentowych do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej	6	17	18
Uzyskane patenty	2	3	1
Posiadane patenty	14	17	18
Postępowania o udzielenie ochrony patentowej w toku	33	47	64
Zgłoszone nowe odmiany roślin	0	4	0
Odmiany roślin zgłoszone do rejestru	3	1	0
Odmiany roślin wpisane do księgi wyłącznego prawa	15	8	8
Zgłoszone nowe linie ras zwierząt	0	0	0
Chronione linie ras zwierząt	9	9	9

[Dowód: akta kontroli, str. 252]

Łączna liczba posiadanych przez Uniwersytet w kontrolowanym okresie patentów obejmowała następujące patenty:

Lp.	Nazwa patentu	Liczba w roku		
		2010	2011	2012 (do 31.10.)
		14	17	18
1	Sposób otrzymywania koncentratu miofibryli	x	x	x
2	Sposób przygotowania miłorzębu dwukwiatowego do uprawy w gruncie	x	x	x
3	Urządzenie do oczyszczania i napowietrzania akwenów wodnych	x	x	x
4	Sposób denitryfikacji płynnych produktów spożywczych zwłaszcza soków i/lub homogenatów warzywnych	x	x	x
5	Zderzak pojazdu	x	x	x
6	Sposób otrzymywania oligosacharydów z nasion roślin motylkowych	x	x	x
7	Zastosowanie skrobi do wytwarzania testu obciążenia węglowodanami do oceny funkcji wewnątrzwydzielniczej trzustki	x	x	x
8	Zbrojenie do betonu	x	x	x
9	Kątowy węzeł konstrukcyjny dwóch płytowych elementów meblowych	x	x	x
10	Kątowe złącze rozbielalne	x	x	x
11	Wieloskładnikowy homogeniczny adiuwant do herbicydów	x	x	x
13	Sposób przebarwiania drewna	x	x	x
12	Pilarka ramowa pionowa do obróbki drewna	*	x	x
14	Kształtka sklejkowa	*	x	x
15	Nowy szczep bakterii <i>Carnobacterium divergens</i> S1		**	x

16	Zastosowanie nowego szczepu Carnobacteriumdivergens S1		**	x
17	Preparat do zwalczania bakterii		**	x
18	Sposób usuwania zanieczyszczeń z tworzyw sztucznych, przeznaczonych do recyklingu materiałowego			***

x patenty obowiązujące w ciągu roku

* uzyskane w roku 2010

** uzyskane w roku 2011

*** uzyskany w roku 2012

W okresie objętym kontrolą wygasła ochrona patentowa jednego wynalazku. Uniwersytet zrezygnował bowiem ze współudziału w patencie „Kształtka sklejkowa” z powodu braku porozumienia ze współtwórcą. Posiadane patenty zostały opublikowane na WPI (z tej bazy usunięto wynalazek, na który wygasła ochrona patentowa).

[Dowód: akta kontroli, str. 448]

W działalności Uniwersytetu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4. Rezultaty wdrożeń badań naukowych do gospodarki

Opis stanu faktycznego

Zawarte i trwające umowy licencyjne na korzystanie z wynalazków Uniwersytetu przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Rok		
	2010	2011	2012 (31.10.)
Zawarte umowy licencyjne	0	0	3
Trwające umowy licencyjne	5	4	7

[Dowód: akta kontroli, str. 252]

Przychody Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z tytułu korzystania z dóbr intelektualnych przedstawia poniższa tabela:

UMOWY LICENCYJNE - PODMIOT	2010 r.	2011 r.	2012 r. (X)
ZPH AGROMIX Niepołomice	0,00	11 281,94	10 305,62
Firmą INOPLAN z Hilden (NIEMCY)	9 652,25	9 710,50	10 404,00
Instytut Zootechniki w Krakowie	0,00	0,00	7 800,00
JHJ GIZAŁKI	0	0	8 130,00
RAZEM	9 652,25	20 992,44	36 639,62

[Dowód: akta kontroli, str. 293]

W okresie objętym kontrolą Uniwersytet zawarł trzy umowy o korzystanie z dóbr intelektualnych. Łączna kwota uzyskanych do końca kontroli wpływów z tego tytułu wyniosła 15.930,0 zł.

Były to umowy zawarte z następującymi podmiotami:

- w dniu 10 maja 2012 r. z Instytutem Zootechniki – Państwowym Instytutem Badawczym w Krakowie na udostępnienie programu komputerowego pn. „System oceny wartości hodowlanej bydła mlecznego”, zwanego „System TDM Poznań Plus”. Z tytułu udzielonej licencji opłata licencyjna wyniosła 7.800,0 zł.
- w dniu 20 kwietnia 2012 r. z JHJ sp. z o.o. Nowa Wieś Gizalki za korzystanie z wynalazków zgłoszonych do opatentowania dotyczących szczepu bakterii Combacterium divergens S1 i jego zastosowania, jako dodatku probiotycznego do mieszanek paszowych dla ryb i innych gatunków zwierząt. Wpłacona kwota

przychodów w wys. 8.130,0 zł była jednorazową wpłatą z tytułu przekazania dokumentacji dotyczącej licencji.

- c) w dniu 12 lipca 2012 r. z BDM GbR z siedzibą w Barsbutel (Niemcy) o wyłączne korzystanie ze zgłoszonych do opatentowania wynalazków „Nowy szczep bakterii propionowych KT012” i „Sposób wytwarzania preparatu białkowego bogatego w witaminy z grupy B”. Uniwersytet upoważnił licencjobiorcę do wyłącznego korzystania z wynalazku w zakresie produkcji preparatu białkowego bogatego w witaminy z grupy B dla celów wprowadzenia na rynek krajowy i zagraniczny w przemyśle spożywczym i farmaceutycznym, jak również, jako suplementów diety, w przemyśle kosmetycznym, jako dodatku do pasz. Licencja dotycząca nowego szczepu bakterii KT021 odnosiła się wyłącznie do zastosowania kultur bakterii do produkcji preparatu białkowego bogatego w witaminy z grupy B. Licencjobiorca miał uiszczać opłaty licencyjne od rocznych wyliczeń produkcji do 30 maja każdego roku za rok poprzedni. Wpływy z tytułu opłat licencyjnych jeszcze nie wystąpiły.

[Dowód: akta kontroli, str. 268-272, 283-286, 287-291]

W latach 2010-2012 uzyskano też przychody w łącznej wysokości 51.354,31 zł z tytułu umów zawartych w latach poprzednich.

Były to wpływy z następujących umów:

- 1) za korzystanie z chronionego patentem wynalazku „Wieloskładnikowy homogeniczny adiuwant do herbicydów”, na podstawie umowy licencyjnej z dnia 1 lipca 2003 r. z Zakładem Produkcyjno-Handlowym „AGROMIX” Niepołomice. Uczelnia upoważniła licencjobiorcę do wytwarzania adiuwantu i wprowadzania go do obrotu na obszarze Polski i poza jej granicami. Była to licencja wyłączna i pełna.
- 2) za korzystanie z chronionego patentem wynalazku „Sposób przebarwiania drewna”, na podstawie umowy licencyjnej z dnia 25 maja 2005 r. z INOPLAN GmbH Hilden (Niemcy). Uczelnia udzieliła INOPLAN licencji wyłącznej na używanie opatentowanej metody przebarwienia drewna.

[Dowód: akta kontroli, str. 259 -264, 278-282]

Ponadto, obowiązywały dwie umowy zawarte w latach 2011-2002 z tytułu których Uniwersytet nie uzyskał wpływów w okresie objętym kontrolą. Były to następujące umowy:

- a) Umowa licencyjna zawarta w dniu 10 sierpnia 2001 r. z Aerator Poznań upoważniająca licencjobiorcę do wytwarzania chronionego patentem przedmiotu wynalazku pn. „Urządzenie do oczyszczania i napowietrzania akwenów wodnych”. Udzielona licencja była wyłączną i pełną. W kontrolowanym okresie nie zaistniały okoliczności umowne, umożliwiające uzyskanie wpływów z tytułu opłat licencyjnych.
- b) Umowa licencyjna zawarta w dniu 18 czerwca 2002 r. z ze Szkółką Roślin Ozdobnych J. i Z. B (nazwisko) z siedzibą w Glince Duchownej k. Kostrzyna Wielkopolskiego udzielająca licencjobiorcy prawa przygotowania do, rozmnażania, oferowania do sprzedaży i sprzedaży, przechowywania i eksportu krzewów oraz materiału siewnego nowych i oryginalnych wyhodowanych w Katedrze Roślin Ozdobnych Uniwersytetu odmian róż gruntowych Merkury 2000 i św. Tereska. Licencjobiorca zobowiązał się do prowadzenia hodowli zachowawczej, rozmnażania materiału roślinnego, dla celów handlowych oraz do prowadzenia promocji tych odmian przez udział w wystawach oraz reklamę w prasie fachowej i innych praktykowanych formach. W kontrolowanym okresie nie zaistniały okoliczności umowne, umożliwiające uzyskanie wpływów z tytułu opłat licencyjnych.

[Dowód: akta kontroli, str. 255-258, 273-277]

Wyniki realizowanych w Uniwersytecie badań upowszechniane były w różnych formach, przede wszystkim w postaci publikacji naukowych. W latach 2010-2011 wydano kolejno 1599 i 1392 publikacje.

Inną formą upowszechniania wyników badań były organizowane przez jednostki Uczelni konferencje, sympozja, seminaria, szkolenia i kursy, a także udział w targach, wystawach itp. W roku 2010 na Uniwersytecie przeprowadzono ogółem kolejno 45 i 40 konferencji, 11 seminariów, 2 sympozja, 32 szkolenia, kursy i warsztaty. Przedstawiciele Uniwersytetu 9 razy wzięli udział w targach. W roku 2011 było to odpowiednio: 40 konferencji, 2 sympozja, 19 seminariów, 30 szkoleń, kursów i warsztatów 9-krotny udział w targach.

[Dowód: akta kontroli, str. 63, 101]

Biuro Promocji i Współpracy z Praktyką organizowało transfer wiedzy do praktyki poprzez udzielanie informacji i organizowanie spotkań na temat oferowanych dwóch odmian soi, programów komputerowych, badania zanieczyszczenia środowiska, powietrza itd. Pracownicy Biura współorganizowali i brali udział w konferencjach m.in. na temat: „Możliwości współpracy sektora MŚP z sektorem B+R w Wielkopolsce w ramach transferu wiedzy i technologii”.

W roku 2010 kontynuowano współpracę z Krajowym Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Oddział w Poznaniu, do którego dostarczono 10 różnych opracowań w celu ich upowszechnienia w wydawnictwach tego Centrum (*Informator i Zagadnienia Doradztwa Rolniczego*).

Biuro Promocji i Współpracy z Praktyką, na stronie internetowej, udostępniało informacje o badaniach, usługach, wynikach badań do wdrożenia i upowszechnieni p.n. „Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu - Oferty dla Gospodarki” – patrz pkt 2 wystąpienia. Na internetowej stronie zamieszczane były także informacje o prawnie chronionych lub zgłoszonych do ochrony rozwiązaniach, nadających się do przemysłowego wdrożenia.

Pracownicy Biura zajmowali się również wyszukiwaniem informacji na temat wielorakich form współpracy biznesu z nauką i powiadamiali pracowników naukowych o różnych możliwościach zaistniałych na rynku. Na stronie zamieszczone zostały filmy promujące innowacyjne rozwiązania stworzone na Uniwersytecie.

W celu promowania badań naukowych oraz zachęcenia środowiska biznesu do współpracy z Uczelnią wprowadzono na stronie internetowej Uniwersytetu nowe linki:

- *Dobre praktyki* – artykuły oraz filmy pokazujące realizowane lub zakończone projekty, w których współpracowały ze sobą Uniwersytet i firmy zewnętrzne lub instytucje samorządowe;
- *Przydatne strony* – lista stron, na których naukowcy oraz przedsiębiorcy zainteresowani współpracą mogą dowiedzieć się więcej na temat własności intelektualnej, wdrażania innowacji, a także o konferencjach, targach, itp.;
- *Publikacje* – dzięki tej kategorii internauci mogą korzystać z różnych darmowych publikacji udostępnionych w sieci, a dotyczących współpracy gospodarki z nauką.

Biuro Promocji i Współpracy z Praktyką, na podstawie informacji uzyskanych od autorów z poszczególnych jednostek aktualizowało bazę projektów badawczych, która stanowiła ofertę wyników badań do wdrożenia i komercjalizacji. Informacje te są zamieszczane na portalu Wielkopolska Platforma Innowacyjna (WPI) – patrz pkt 2 wystąpienia pokontrolnego.

[Dowód: akta kontroli, str. 71-75, 106-112]

Rektor Uniwersytetu prof. dr. hab. Grzegorz Skrzypczak, podał w złożonym wyjaśnieniu, że „bariery utrudniające transfer nowych technologii do gospodarki, można podsumować następująco:

1. Odbiorcy wyników i rozwiązań w obszarze rolnictwa są bardzo rozproszeni, zatem realne są inne formy upowszechniania i komercjalizacji wiedzy, takie jak kursy, szkolenia, wykłady, seminaria, zjazdy, itp.
2. Swoją ofertę Uczelnia może kierować tylko do małych i średnich przedsiębiorstw, ponieważ duże przedsiębiorstwa posiadają własne centra badawcze, najczęściej poza granicami Polski. Wynik badawczy przy tym nie jest kompletnym opracowaniem marketingowym nowego produktu rynkowego. Uczelnie nie mają również instrumentów by przekonać przedsiębiorcę o celowości wdrożenia wyniku. Przedsiębiorca oczekuje gwarancji sukcesu rynkowego proponowanego do wdrożenia rozwiązania, a to wymaga znacznych nakładów finansowych na promocję,
3. Uczelnie nie posiadają możliwości organizacyjnych tworzenia aplikacji rynkowych konkretnych produktów na podstawie wyników swoich badań,
4. Szansą mogłoby być wyjście z ofertą poza granice Polski. Do tego celu jednak konieczna jest międzynarodowa ochrona patentowa. Uczelnie nie są w stanie samodzielnie sfinansować kosztów takiej ochrony, a oferowane programy pomocowe (np. PATENT PLUS) zmuszają do rozliczenia projektu w okresie 3 lat, tymczasem główne koszty ochrony patentowej pojawiają się najwcześniej dopiero po 5 latach od chwili zgłoszenia i trwają przez kolejne 20 lat ochrony patentowej. Nie ma przy tym gwarancji, że uzyskany patent możliwy będzie do skomercjalizowania”.

Ponadto, Rektor Uniwersytetu podał także w złożonym wyjaśnieniu, że „główne zadania stawiane przed pracownikami publicznych uczelni wyższych, w tym także Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, to prowadzenie edukacji studentów na najwyższym poziomie oraz prowadzenie badań naukowych, których wyniki będą opublikowane w czasopismach z IF. Właściwe wypełnienie tych zadań powoduje znacznie mniejsze zainteresowanie pracowników transferem niektórych osiągnięć naukowych do praktyki przemysłowej. Z drugiej strony indywidualni odbiorcy oraz małe i średnie przedsiębiorstwa nie są zainteresowane wydatkowaniem dodatkowych środków na wprowadzenie tych rozwiązań w praktyce. Uczelnie nie mają instrumentów, by przekonać odbiorcę do wdrożenia wyniku i ponoszenia dodatkowych kosztów. Brak jest również środków na promocję tych przedsięwzięć, bez czego nie można zagwarantować sukcesu rynkowego proponowanego wdrożenia. Większość pracowników naukowo-dydaktycznych nie widząc korzyści finansowych ze strony odbiorców tych rozwiązań, nie jest zainteresowana (przy braku dodatkowych środków finansowych) kompleksowym opracowaniem marketingowym tych rozwiązań. Uczelnia nie posiada możliwości organizacyjnych do tworzenia aplikacji rynkowych dla konkretnych rozwiązań wynikających z realizowanych badań.

Aby właściwie zdiagnozować poziom komercjalizacji na Uczelni, nie można operować wyznacznikiem liczby zawartych umów, gdy nie odnosi się tego do konkretnych danych, na podstawie których można określić te wskaźniki. Należy mieć na uwadze, że zmiana ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym zaczęła obowiązywać od 1 października 2011 roku, wcześniej komercjalizacja nie była obligatoryjna. Poziom komercjalizacji powinien być zatem oceniany od momentu obowiązywania ustawy. Liczba umów licencyjnych na korzystanie z wynalazków opatentowanych na rzecz Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu wynosi ok. 17% (3 umowy na 18 czynnych patentów). Inne polskie wyższe uczelnie osiągają wskaźnik od 5% do 20%. W realiach światowej gospodarki przyjmuje się podobnie.

Tylko niewielka część uzyskanych patentów znajduje zastosowanie w praktyce gospodarczej.

Nie oznacza to jednak, że Uczelnia nie jest zainteresowana zwiększaniem udziału wynalazków stosowanych w gospodarce w ogólnej liczbie posiadanych patentów.

W tym celu przygotowano ofertę patentów posiadanych przez Uniwersytet kierowaną do przedsiębiorców. Z ofertą tą Uczelnia stara się zapoznać przedsiębiorców poprzez stronę internetową, publikacje drukowane, a także wystawiając ofertę na pokazach i targach. Przy podejmowaniu współpracy z gospodarką, brany jest pod uwagę wpływ prawnych ram współpracy. Umowy o współpracy regulują między innymi prawo do przedmiotów własności przemysłowej, które mogą powstać w wyniku jej realizacji. W zależności od sprawy, przyjmuje się zapisy przyznające prawo do patentu jednej ze stron lub stronom wspólnie. Korzystnym dla zwiększenia udziału zastosowanych wynalazków wśród praw posiadanych przez Uczelnię jest zwłaszcza wspólne prawo do patentu. Przedsiębiorca będąc współwłaścicielem patentu jest naturalnie zainteresowany wprowadzeniem wynalazku do praktyki gospodarczej, ponieważ korzysta z monopolu, jaki daje patent. Uczelnia wówczas ma prawo do odpowiedniej części zysku z produkcji, w której stosuje się wynalazek. Niekiedy jednak uzyskane wyniki badań przekazywane są kontrahentowi wraz z prawem do patentu. Taki model wymuszają niektóre programy. Badania finansowane w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, oś 1- badania i rozwój nowoczesnych technologii, Działania 1.3 „Wsparcie projektów B+R na rzecz przedsiębiorców realizowanych przez jednostki naukowe”, Poddziałanie 1.3.1 „Projekty rozwojowe” zakładają przekazanie całości praw wyłącznych przedsiębiorcy- partnerowi projektu. Czynnikiem zwiększającym potencjalnie liczbę stosowanych wynalazków jest aktywny udział twórców w poszukiwaniu licencjodawców.

Twórcy mogą w szczególnym przypadku występować w charakterze współwłaściciela patentu. Zwiększa to zainteresowanie twórcy w urzeczywistnieniu wynalazku. Jest to jednak wariant wymagający od pracownika naukowego finansowego wkładu na przygotowanie i utrzymanie patentu.

Należy pamiętać, iż licencja to jedna z form komercjalizacji prac badawczych. Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym nie narzuca formy komercjalizacji. Na Uniwersytecie w 2011 roku badania na zlecenie podmiotów zewnętrznych zrealizowano na łączną kwotę 6 820 681, 45 zł. Obejmowały one łącznie 118 prac, w tym 35 badawczych i 83 usługowe. W ramach w/w zleceń realizowano prace badawcze, a także usługowe mające charakter opracowań naukowo-badawczych w formie ekspertyz, ocen, opinii, itp. Wszystkie badania realizowane na Uczelni zmierzają ku czemuś nowemu, ale nie wszystkie nadają się do skomercjalizowania. Aby komercjalizacja doszła do skutku musi wystąpić mechanizm podaży i popytu na rynku.

Zbyt niski udział przedsiębiorstw w finansowaniu prac badawczo-rozwojowych w Polsce, w pewnym sensie może być tłumaczony brakiem zainteresowania lub brakiem środków finansowych z ich strony, jak również brakiem kooperacji pomiędzy ośrodkami badawczymi a przedsiębiorcami.

Im większy byłby udział prowadzonych badań stosowanych i rozwojowych, tym większa staje się szansa na to, iż wyniki tych prac znajdą swe praktyczne zastosowanie w produkcji dóbr i usług, przyczyniając się do zwiększenia innowacyjności i technologicznego zaawansowania zarówno samych produktów i usług, jak i całej gospodarki.

Niestety, zbyt niskie nakłady na prace stosowane mogą doprowadzić do niewłaściwego transferu wiedzy na linii badania podstawowe – prace rozwojowe.

Uniwersytet prowadzi działania w ramach Wielkopolskiej Platformy Innowacyjnej mające na celu zawiązanie kontaktów z biznesem i promowanie już istniejący

rozwiązań badawczych. Ponad to wszystkie wydziały posiadają na swoich stronach internetowych ofertę dla przemysłu, gdzie umieszczają informację na temat oferowanych dla przedsiębiorstw usług.

Analizując bariery wzrostu liczby wykorzystywanych wynalazków należy brać pod uwagę uwarunkowania, w jakich przebiega proces badań naukowych. Po zaakceptowaniu programu badawczego dochodzi do realizacji badań, a po uzyskaniu wyników sporządza się ich opracowanie. Rezultatem badań są w pierwszej kolejności ich wyniki. Kolejnym krokiem jest konieczność rozliczenia się z badań i publikacja rezultatu badawczego. Patent natomiast może być przyznany tylko gdy wynalazek jest nowy. Publikacja rezultatu badawczego przed zgłoszeniem patentowym taką nowość eliminuje. Na tym etapie badań bardzo rzadko można mówić o przemysłanej i oczekiwanej przez gospodarkę postaci rynkowej rezultatu badawczego. Rynkową postać wynalazek może zyskać dopiero w wyniku mozolnych prac marketingowych nad prototypami ocenianymi przez konsumentów. Należy się liczyć z tym, że realia gospodarcze negatywnie zweryfikują możliwość zastosowania wielu z patentów, które były zgłoszone niezwłocznie po zakończeniu badań, a przed publikacją wyników badawczych w czasopiśmie naukowym”.

[Dowód: akta kontroli, str. 398, 442-445]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zdaniem NIK, ani Centrum Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju, ani Centrum Transferu Innowacji i Technologii dla Meblarstwa, nie były jednostkami ogólnouczeniowymi, o których mowa w art. 86 ust. 5 pkt 1) P.s.w. Działalność prowadzona przez Centrum Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju, i Centrum Transferu Innowacji i Technologii dla Meblarstwa nie stanowiła transferu wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w rozumieniu art. 86 ust. 1 i 4 P.s.w. Centra te realizowały natomiast określone w ich regulaminach zadania obejmujące m.in. transfer technologii do szeroko pojętej praktyki poprzez prezentację oferty badawczej i konsultingowej Uniwersytetu w środowisku gospodarczym (spotkania, konferencje i inne działania promocyjne, realizację usług). Potwierdził to także w złożonym wyjaśnieniu Rektor Uniwersytetu prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak, podając, iż „ww. centra (również pozostałe tj. Centrum Doskonałości „Biotechnologia Żywności” oraz Centrum Odnawialnych Źródeł Energii) w momencie powołania nie precyzowały swoich działań, jako typowe centra transferu technologii w rozumieniu zapisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym”.

Rektor Uniwersytetu podał w złożonych dodatkowo wyjaśnieniach, że „na Uniwersytecie nie istnieje komórka zwana przez ustawodawcę: Centrum Transferu Technologii. Istnieją Centra Doskonałości, które mimo, iż w nazwie posiadają takie określenia jak „Transfer” i „Innowacja” zostały powołane przed 2007 rokiem i nie zostały objęte wytycznymi zmiany ustawy z 2011 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym. Oczywiście w swoich celach uwzględniają realizację badań i transfer tych badań do praktyki, ale są to jedne z wielu celów, które sobie obrały. Zgodnie z ich przeznaczeniem, określonym przez Zarządzenia Rectorskie, Centra te współpracują z biznesem na zasadzie opiniotwórczym, organizują konferencje, targi, szkolenia, a także wykonują opracowania naukowo-badawcze w formie ekspertyz i usługi zlecone przez konkretne firmy – co oczywiście też stanowi formę komercjalizacji.

[Dowód: akta kontroli str. 396, 445]

1.5. Warunki do transferu wiedzy, technologii i rezultatów badań naukowych

Opis stanu
faktycznego

1.5.1. Senat Uniwersytetu 28 listopada 2007 r. uchwalił „Regulamin korzystania z dóbr intelektualnych stworzonych w Akademii Rolniczej w Poznaniu”, którego nazwę zmieniono na „Regulamin zarządzania dobrami intelektualnymi stworzonymi w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu”, zwany dalej „Regulaminem”, i który uaktualniono (od dnia 27 czerwca 2012 r.), stosownie do zmian wprowadzonych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Zaktualizowany Regulamin zawierał elementy wymagane na mocy art. 86c P.s.w. (weszły w życie z dniem 1 października 2011 r.).

Stosownie do postanowień § 2 Regulaminu, dobrami intelektualnymi są stworzone w Uniwersytecie:

- 1) utwory w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych³, w tym utworów naukowych, a także programów komputerowych i baz danych chronionych prawem autorskim,
- 2) bazy danych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o ochronie baz danych⁴,
- 3) inne materiały naukowe i dydaktyczne (takie jak opinie, ekspertyzy, metody badawcze, wyniki eksperymentów, zbiory okazów, instrukcje dydaktyczne, przewodniki do ćwiczeń, preparaty, modele, prezentacje multimedialne itp.),
- 4) projekty wynalazcze w rozumieniu art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej⁵,
- 5) nowe odmiany roślin oraz materiałów wyjściowych do ich hodowli w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1, 2, 3 i 8 ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin⁶,
- 6) nowe rasy, rody i linie zwierząt gospodarskich, które uzyskały wpisy do ksiąg i rejestrów zwierząt hodowlanych w trybie przepisów ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich⁷;
- 7) materiały biologiczne obejmujące m.in. mikroorganizmy, wirusy, tkanki i linie komórkowe zwierząt i roślin uzyskane przy zastosowaniu technik selekcyjnych i rekombinacji DNA oraz fragmentów komórek takich, jak plazmidy, wektory fagowe, markery genetyczne;
- 8) dobra intelektualne stanowiące tajemnicę (know-how) Uczelni w rozumieniu art. 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji⁸.

Stosownie do przepisów § 3 Regulaminu, dobrami intelektualnymi Uniwersytetu są dobra intelektualne, do których Uczelni służą prawa majątkowe zgodnie z § 5 ust. 1 tj:

- pracownicze, (będące wynikiem wykonywania przez twórcę obowiązków ze stosunku pracy),
- powstałe przy pomocy Uczelni (powstałe dzięki finansowemu wkładowi Uczelni w powstanie dobra, a także stworzeniu przez Uczelnię warunków organizacyjnych, technicznych, materiałowych bądź innych (np. fachowa pomoc merytoryczna, udzielenie istotnych informacji), jeżeli czynniki te przyczyniły się w istotny sposób do powstania dobra intelektualnego),

³ Dz. U. Nr 90 z 2006 r., poz. 631, ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 128, poz. 1402, ze zm.

⁵ Dz. U. z 2003, Nr 119, poz. 1117, ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 137, poz. 1300, ze zm.

⁷ Dz. U. Nr 133, poz. 921.

⁸ Dz. U. z 2003, Nr 153, poz. 1503, ze zm.

- zamówione przez Uczelnię (powstałe na podstawie umowy cywilno-prawnej o ich dokonanie zawartej między Uczelnią a twórcą dobra).

W § 14 Regulaminu zawarto postanowienia dotyczące form i zasad komercjalizacji dóbr intelektualnych Uniwersytetu.

1. Dobra intelektualne Uczelni mogą być komercjalizowane w drodze:
 - 1) ich sprzedaży,
 - 2) udzielenia licencji lub innego upoważnienia osobie trzeciej do korzystania z tych dóbr,
 - 3) tworzenia akademickich inkubatorów przedsiębiorczości i centrów transferu technologii, o których mowa w art. 86 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym,
 - 4) oddania dobra intelektualnego w zarząd podmiotowi prawnemu, w tym spółce celowej, na zasadach i w trybie określonym w odrębnym regulaminie (patrz pkt 1.5.3. wystąpienia pokontrolnego),
 - 5) stworzenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej, o których mowa w art. 86a P.s.w. zwaną dalej „spółką celową”. Spółkę celową tworzy Rektor za zgodą Senatu Uczelni. Do zadań spółki celowej należy w szczególności obejmowanie udziałów w spółkach kapitałowych lub tworzenie spółek kapitałowych, które powstają w celu wdrożenia wyników badań naukowych lub prac rozwojowych prowadzonych w Uczelni.
2. Na zgodny wniosek twórcy dobra intelektualnego i kierownika jednostki organizacyjnej, w której to dobro powstało, Uczelnia podejmuje decyzję o komercjalizacji jej dobra intelektualnego i formie tej komercjalizacji.
3. Uczelnia w celu komercjalizacji dóbr intelektualnych przekazuje spółce celowej w formie aportu wyniki badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności uzyskane prawa własności przemysłowej.
4. Zasady komercjalizacji dóbr intelektualnych Uczelni, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, określone są każdorazowo w stosownych umowach zawieranych z podmiotami gospodarczymi zainteresowanymi korzystaniem z dobra intelektualnego.
5. Zasady korzystania z dóbr intelektualnych Uczelni przez centra transferu technologii, działające w formie jednostek ogólnouczelnianych, określają ich regulaminy.
6. Zasady korzystania z dóbr intelektualnych Uczelni przez spółki tworzone w trybie art. 86c ustawy P.s.w. określają akty ustrojowe tych spółek.
7. Uczelnia może upoważnić podmiot komercjalizujący jej dobro intelektualne do używania w działalności gospodarczej, związanej z tym dobrem, logo Uczelni pod warunkiem, że podmiot uprawniony informować będzie o pochodzeniu dobra intelektualnego z Uczelni. W razie nadużycia tego uprawnienia Uczelnia wycofa się z udzielonego upoważnienia ze skutkiem natychmiastowym.
8. Uczelnia może wyrazić zgodę na korzystanie przez podmiot komercjalizujący jej dobro intelektualne z majątku Uczelni, a zwłaszcza jej pomieszczeń i aparatury badawczej. Korzystanie takie, co do zasady, jest odpłatne na warunkach rynkowych, jednak w szczególnie uzasadnionych przypadkach Uczelnia może udostępnić je po kosztach własnych lub nieodpłatnie.

[Dowód: akta kontroli, str. 303, 320-352]

1.5.2. Zarządzeniem nr 80/2010 Rektora Uniwersytetu z dnia 11 czerwca 2010 r. w sprawie trybu postępowania z dobrami intelektualnymi Uniwersytetu, wprowadzono do stosowania następujące akty wykonawcze do Regulaminu korzystania z dóbr intelektualnych stworzonych w Akademii Rolniczej w Poznaniu,

którego nazwę zmieniono (od dnia 27 czerwca 2012 r.) na Regulamin zarządzania dobrami intelektualnymi stworzonymi w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu:

- a) Tryb postępowania z dobrami intelektualnymi Uniwersytetu (załącznik nr 1),
- b) Zasady przyjmowania i załatwiania projektów racjonalizatorskich oraz wynagradzania ich twórców w Uniwersytecie (załącznik nr 2).

[Dowód: akta kontroli, str. 304-319]

1.5.3. W dniu 21 lutego 2008 r. Zarządzeniem nr 32/2008 Rektor wprowadził do stosowania „Regulamin oddawania w zarząd podmiotom zarządzającym dóbr intelektualnych należących do Akademii Rolniczej w Poznaniu”.

Stosownie do postanowień § 2 tego Regulaminu, komercjalizacją dóbr intelektualnych Akademii są wszelkiego rodzaju działania zmierzające do transferu dóbr intelektualnych do praktyki gospodarczej, w tym udzielenie licencji na korzystanie z nich, udostępnianie ich w drodze umów prawa cywilnego, a w szczególności poprzez umowy sprzedaży praw do tych dóbr, najmu, dzierżawy, użyczenia, itp.

Podmiotami zarządzającymi dobrami intelektualnymi były podmioty gospodarcze, którym Uniwersytet powierza zarząd dobrem intelektualnym, w tym spółki, w których współnikami, udziałowcami lub akcjonariuszami są pracownicy Uniwersytetu w tym co najmniej jeden twórca lub współtwórca dobra intelektualnego Uniwersytetu.

Stosownie do postanowień § 3 oddanie dobra intelektualnego w zarząd podmiotowi zarządzającemu następuje w drodze umowy o powierzenie zarządu.

[Dowód: akta kontroli, str. 353-356]

W działalności Uniwersytetu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.6. Udogodnienia oferowane naukowcom dla wdrożenia wyników ich badań

Opis stanu faktycznego

W Regulaminie ujęto m.in. następujące prawa i obowiązki twórców dóbr intelektualnych stworzonych na Uniwersytecie:

- obowiązek współpracy Twórcy dobra intelektualnego z rzecznikiem patentowym zarówno na etapie sporządzania dokumentacji zgłoszeniowej, jak i w trakcie trwania postępowania zgłoszeniowego (§ 6 ust. 4),
- prawo do wynagrodzenia Twórcy dobra intelektualnego, wykorzystanego przez Uczelnię w sposób przynoszący jej dochód, na zasadach określonych w § 15,
- prawo twórcy innego dobra intelektualnego zgłoszenia się do Uczelni z prośbą o udzielenie mu pomocy w zarządzaniu tym dobrem. Uczelnia może udzielić pomocy odpłatnie lub nieodpłatnie. Strony zobowiązane są w każdym przypadku podpisać umowę określającą warunki zarządzania takim dobrem intelektualnym (§ 7 ust. 3).

[Dowód: akta kontroli, str. 323 - 325]

Rektor Uniwersytetu prof. dr. hab. Grzegorz Skrzypczak wyjaśnił, że przepisy wskazane w pkt 1.5. wystąpienia pokontrolnego) regulują wszystkie aspekty dotyczące własności intelektualnej. Wdrażanie wyników badań jest jednym z elementów regulacji. Uczelnia w tym zakresie przyjmuje na siebie obowiązek obsługi prawnej, administracyjnej i finansowej wdrożenia. Pomaga także pozyskiwać potencjalnych wdrażających poprzez publikowanie oferty wdrożeniowej.

Obsługa prawna obejmuje swym zakresem doradztwo o stanie techniki patentowej, zdolności i czystości patentowej, tworzenia dokumentacji w celu ubiegania się o ochronę patentową, a także doradztwo z zakresu prawa autorskiego dotyczącego utworów tworzonych przez pracowników uczelni.

Obsługa finansowa obejmuje kosztorysowanie badań, wycenę wartości przedmiotów własności intelektualnej oraz rozliczanie wdrożenia.

[Dowód: akta kontroli, str. 396-397]

W działalności Uniwersytetu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.7. Przychody i koszty działalności Centrów Transferu Technologii

Opis stanu faktycznego

Przychody Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu wg wybranych rodzajów działalności w kontrolowanym okresie przedstawia poniższa tabela:

wyszczególnienie		wykonanie 2010 r.	wykonanie 2011 r.	wykonanie X 2012 r.
		przychody w tys. zł		
I.	Działalność badawcza, w tym:	37 850	44 910	29 945
I.1.	projekty badawcze (granty), w tym:	11 524	14 852	8 870
I.2.	finansowane z MNiSW	10 365	298	32
I.3.	finansowane z NCBiR	791	953	398
I.4.	finansowanie z NCN	0	13 226	8 218

[Dowód: akta kontroli, str. 296]

Funkcjonujące w Uniwersytecie centra transferu technologii (patrz pkt 1.2. wystąpienia pokontrolnego) były jednostkami samofinansującymi się. Dochodami Centrów były wpływy z realizacji projektów prowadzonych na zamówienie przemysłu, instytucji państwowych i jednostek badawczo-rozwojowych, organizacji konferencji i sympozjów oraz środki uzyskane od sponsorów. Centra posiadały własne subkonto na rachunku Uniwersytetu. Środki wypracowane przez Centrum mogły być wydatkowane wyłącznie na jego działalność i rozwój.

[Dowód: akta kontroli, str. 132-133, 151, 159, 171]

W okresie Centrum Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju nie prowadziło działalności, nie odnotowano przychodów ani kosztów na wydzielonych subkontach. Przychody i koszty z tytułu prowadzonej działalności uzyskiwały trzy centra:

Centrum Transferu Innowacji i Technologii dla Meblarstwa

Centrum Odnawialnych Źródeł Energii

Centrum Doskonałości „Biotechnologia Żywności”.

Centra te zajmowały się, stosownie do postanowień swoich regulaminów, sporządzaniem analiz i opinii na zlecenie, organizowaniem seminariów i konferencji.

[Dowód: akta kontroli, str. 297-302]

Przychody i koszty działalności poszczególnych centrów przedstawiają poniższe tabele:

A/ Centrum Transferu Innowacji i Technologii dla Meblarstwa

PRZYCHODY	2010 r.	2011 r.	2012 r.*
BO	5 701,52	8 934,00	3 800,80
konferencje	17 213,14	-	-
odpłatność za usługi badawcze	1 200,00	3 000,00	-
razem:	24 114,66	11 934,00	3 800,80
KOSZTY	2010 r.	2011 r.	2012 r.*
delegacje	534,91	-	-

materiały	900,82	382,37	-
usługi	11 903,53	7 450,92	648,00
wynagrodzenia	-	-	202,63
narzuty	1 841,31	300,00	-
razem:	15 180,57	8 133,29	850,63

*Wg stanu na koniec października 2012 r.

B/ Centrum Odnawialnych Źródeł Energii

PRZYCHODY	2010 r.	2011 r.	2012 r.*
BO	9 117,92	23 279,80	6 141,54
odpłatność za usługi badawcze	210 500,00	-	-
Sponsorzy	-	15 502,55	6 141,54
razem:	219 617,92	38 782,35	-
KOSZTY	2010 r.	2011 r.	2012 r.*
delegacje	49 874,26	726,73	-
Materiały	5 019,84	-	-
wynagrodzenia	116 671,30	34 086,54	-
Narzuty	24 772,72	- 2 172,46	-
razem:	196 338,12	32 640,81	-

*Wg stanu na koniec października 2012 r.

C/ Centrum Doskonałości „Biotechnologia Żywności”.

Przychody:	2010 r.	2011 r.	2012 r. *
odpłatność za usługi badawcze	19 305,56	32 799,50	15 033,08
Koszty:	14 580,43	18 491,57	10 759,07
materiały	4 830,42	9 728,47	3 730,50
usługi	1 876,14	2 427,10	3 593,85
wynagrodzenia z pochodnymi	3 897,39	708,06	-
podróże służbowe	-	584,76	500,44
narzuty	2 650,98	3 362,10	2 733,29
zysk	13 254,93	16 810,49	10 558,08

*Wg stanu na koniec września 2012 r.

[Dowód: akta kontroli, str. 297-302]

W działalności Uniwersytetu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.8. Transfer wiedzy i technologii za pomocą firm odpryskowych (spin – off i spin – out).

Opis stanu faktycznego

W § 14 Regulaminu zarządzania dobrami intelektualnymi stworzonymi w Uniwersytecie ujęto postanowienia dotyczące komercjalizacji dóbr intelektualnych Uniwersytetu m.in. w drodze stworzenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej, zwanej dalej „spółką celową”. Do zadań takiej spółki należy w szczególności obejmowanie udziałów w spółkach kapitałowych lub tworzenie spółek kapitałowych, które powstają w celu wdrożenia wyników badań naukowych lub prac rozwojowych prowadzonych w Uniwersytecie. W kontrolowanym okresie Uniwersytet nie tworzył ani nie był współnikiem udziałowcem lub akcjonariuszem w tego typu spółkach.

[Dowód: akta kontroli, str. 328-329, 254]

W działalności Uniwersytetu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, podejmowane przez Uniwersytet działania mające na celu wykorzystanie wyników badań naukowych w praktyce gospodarczej. Formy transferu technologii wyników badań naukowych prowadzone przez utworzone w Uniwersytecie centra transferu technologii przejawiały się, zgodnie z ich regulaminami w organizacji szkoleń, konferencji, realizacji usług badawczych. Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę na wymagające uporządkowania, nieprawidłowości w aktach założycielskich dwóch spośród czterech centrów. Zdaniem NIK, nie stanowiły one bowiem centrów transferu technologii w rozumieniu przepisów P.s.w., t.j. nie były wbrew ich nazwom jednostkami ogólnouczelnianymi, lecz wydziałowymi.

2. Współpraca Uniwersytetu z otoczeniem gospodarczym (przedsiębiorcy, instytucje wspierające przedsiębiorców).

Opis stanu
faktycznego

2.1. Uniwersytet świadczył odpłatne usługi badawcze i specjalistyczne. W roku 2010 działalność ta objęła łącznie 104 zlecenia od podmiotów zewnętrznych (gospodarczych, instytucji). Badania na zlecenie podmiotów zewnętrznych obejmowały wykonanie ekspertyz, ocen i opinii. Wartość tych prac w roku 2010 wyniosła 3.733.170,16 zł, w roku 2011 wyniosła 6.820.681,45 zł, a do końca października 2012 r. wyniosła 6.529.083,66 zł.

[Dowód: akta kontroli, str. 62, 101, 172, 298]

2.2. Uniwersytet współpracuje od 2009 roku, na podstawie zawieranych co roku porozumień z Miastem Poznań we współpracy z wielkopolskimi uczelniami oraz wielkopolskimi ośrodkami naukowo-badawczymi w realizacji „Programu Wspierania Projektów Innowacyjnych”, którego celem jest promocja ośrodków naukowo-badawczych regionu, jako miejsca tworzenia usług i rozwiązań adresowanych do przedsiębiorców. Celem inicjatywy było wzmocnienie w Wielkopolsce powiązań sfery badawczo-rozwojowej z gospodarką poprzez promocję uczelni, jako źródła rozwiązań tworzonych dla przedsiębiorstw oraz wsparcie współpracy wielkopolskich ośrodków naukowych z biznesem.

W ramach tego programu prowadzony był portal *Wielkopolska Platforma Innowacyjna*. W styczniu 2009 r., na każdej z uczelni uczestniczącej w projekcie WPI powołany został Promotor Przedsiębiorczości Akademickiej, tj. osoba, której zadaniem jest poszukiwanie oraz gromadzenie informacji na temat możliwości współpracy uczelni z gospodarką oraz pomoc informacyjna dla przedsiębiorstw i instytucji zainteresowanych taką współpracą. Pomoc ta dotyczy wskazania możliwości i zasad realizacji zleceń lub wspólnych projektów badawczo-wdrożeniowych. Rezultatem prac promotorów wszystkich uczelni jest wspólna baza ofert. Uniwersytet w ramach realizacji projektu WPI przygotował dla przedsiębiorców bazę ofert wykorzystania wyników prac badawczych, a także wykonania usług badawczych lub analitycznych (pomiarowych). Opiekę merytoryczną nad bazą sprawują rzecznicy patentowi uczelni wyższych, którzy aktywnie współpracują z promotorami w zakresie przygotowania ofert.

Wyszukiwarka na portalu www.wpi.poznan.pl pozwala na szybkie odnalezienie oferty zgodnej z zainteresowaniem danego przedsiębiorcy według rodzaju poszukiwanej oferty jak: usługi analityczne i pomiarowe, usługi badawcze, wyniki prac badawczych; form współpracy jak licencje, sprzedaż, umowa o współpracy, wybór odpowiedniej dziedziny nauki i techniki. Oferta Uniwersytetu obejmowała następujące dziedziny:

- a) Elektronika, informatyka i telekomunikacja (np. „Program komputerowy do identyfikacji i analizy kosztów logistyki dla przedsiębiorstw rolnych”),

- b) Technologie przemysłowe, materiałowe i transport (np. „Sposób przebarwiania drewna”),
- c) Energia (np. „Sposób otrzymywania biodiesla”),
- d) Nauki podstawowe (np. „Sposób wytwarzania węgla aktywnego do magazynowania wodoru”),
- e) Nauki biologiczne (np. „Oczyszczalnia ścieków bytowych oraz urządzenie do oczyszczania ścieków bytowych”, „Sposób uzyskania rekombinowanych białek w roślinach, zwłaszcza w szalwii lekarskiej”),
- f) Rolnictwo i zasoby morza (np. „Kompozycja przeciwko szkodnikom, zwłaszcza pluskwiakom. Sposób wytwarzania kompozycji i zastosowanie do zwalczania szkodników”, „Sposób przygotowania miórzębu dwuklapowego do uprawy w gruncie”),
- g) Przetwórstwo rolno-spożywcze (np. „Szybkie wykrywanie wad mięsa na taśmie ubojowej”, „Sposób otrzymywania koncentratu miofibrili”, „Sposób deintyfikacji płynnych produktów spożywczych”),
- h) Ochrona człowieka i środowiska (np. Urządzenie do oczyszczania i napowietrzania akwenów wodnych”),
- i) Wzornictwo (np. „Kątowe złącze rozbieralne”).

Oferta obejmowała: opis oferty, możliwość jej zastosowania w praktyce, w branżach i gałęziach gospodarki, rodzaj oferty, dostępne formy współpracy, określenie prawa własności oraz kontakt do Kierownika Biura Współpracy z Praktyką - Promotora Przedsiębiorczości Akademickiej.

W roku 2010 pozyskano i opracowano 70 ofert, a w 2011 roku 40 nowych ofert z jednostek naukowo-badawczych Uniwersytetu oraz umieszczono je w bazie na ww. stronie internetowej. Baza ta była aktualizowana o nowe patenty i o te, których ochrona wygasła.

W comiesięcznych spotkaniach roboczych w Wydziale Gospodarczym Urzędu Miasta Poznania uczestniczył Promotor Przedsiębiorczości Akademickiej.

[Dowód: akta kontroli, str. 379-390]

2.3. Uniwersytet jest członkiem kilkunastu konsorcjów, których celem jest między innymi współpraca w obszarze wdrażania wyników badań do praktyki gospodarczej. Konsorcja te tworzą jednostki naukowe i przedsiębiorstwa. Jednym z nich jest Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii, skład którego tworzy 11 podmiotów.

Inną formą jest członkostwo Uczelni w klastrach (grupach podmiotów) oraz umowy o współpracy podpisane z klastrami. Jednym z takich klastrów jest np. Wielkopolski Klaster Energii Odnawialnej, do którego akces, poprzez list intencyjny, Rektor Uniwersytetu prof. dr. hab. Grzegorz Skrzypczak zgłosił we wrześniu 2009 r. Współpraca z Uniwersytetem Przyrodniczym polega przede wszystkim na ogromnym wkładzie merytorycznym pracowników Uniwersytetu w określanie kierunków działań klastra. W ramach klastra Uniwersytet informuje na bieżąco o możliwościach realizacji prac badawczo-rozwojowych na rzecz firm – członków klastra. Pracownicy Uniwersytetu byli wielokrotnie prelegentami podczas spotkań organizowanych m.in. dla członków klastra na temat poszczególnych rodzajów energii odnawialnej. Aktywnie uczestniczyli w powstaniu grupy roboczej BIOMASA, gdzie wnieśli merytoryczny wkład w określenie celów i kierunków działalności grupy. Efektem współpracy z Uniwersytetem Przyrodniczym jest wzmacnianie powiązań sieciowych członków klastra poprzez wskazywanie płaszczyzn współdziałania i podziału zadań. Ważnym aspektem współpracy jest także wspólne występowanie wobec podmiotów zewnętrznych, władz, administracji, itp., celem rozwiązywania problemów branży energii odnawialnej.

Kolejną formą współpracy na płaszczyźnie transferu wyników badań do praktyki były umowy o współpracy podpisywane z różnymi jednostkami naukowymi i/lub podmiotami gospodarczymi.

[Dowód: akta kontroli, str. 397-398, 399-411]

2.4. Uniwersytet nie posiadał sformalizowanych powiązań z parkami technologicznymi, inkubatorami przedsiębiorczości, innymi centrami transferu technologii.

Rektor Uniwersytetu prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak podał w wyjaśnieniu, że „Uniwersytet współpracuje z parkami technologicznymi inkubatorami przedsiębiorczości i innymi centrami transferu technologii na zasadzie wymiany informacji i doświadczeń w konkretnych projektach. Powiązania te wynikają ze stosownych zapisów zawartych w dokumentacji działania wyżej wymienionych jednostek. Dotychczas nie stosowano praktyki, aby w przypadku takiej współpracy podpisywać oddzielne umowy lub stosowne porozumienia”.

[Dowód: akta kontroli, str. 447]

W działalności Uniwersytetu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia współpracę Uniwersytetu z przedsiębiorcami i instytucjami wspierającymi przedsiębiorców na rzecz komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

3. Efektywność wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na wspomaganie transferu technologii

Opis stanu faktycznego

Uniwersytet podpisał z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego 21 stycznia 2010 r. umowę na wykonanie projektu w ramach programu Kreator innowacyjności – Wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej pod nazwą „Przygotowanie i wdrożenie procedur zarządzania własnością intelektualną w uczelniach”. Uniwersytetowi przyznano środki finansowe w wysokości 10.000,0 zł na dofinansowanie projektu.

W ramach tego projektu:

- opracowano zarządzenie Rektora Uniwersytetu w sprawie trybu postępowania z dobrami intelektualnymi w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu, zawierające przepisy wykonawcze do Regulaminu zarządzania dobrami intelektualnymi stworzonymi na Uniwersytecie,
- ujednolicono tryb postępowania z dobrami intelektualnymi w aspekcie formalnym i finansowym,
- stworzono mechanizmy ułatwiające twórcom dóbr intelektualnych ich wprowadzenie do praktyki gospodarczej,
- opracowane zarządzenie umieszczono na stronie internetowej Uniwersytetu, wydane w postaci broszury i wdrożone do wszystkich jednostek organizacyjnych oraz działających na terenie Uniwersytetu kół naukowych, organizacji studenckich i Biura Karier.

[Dowód: akta kontroli, str. 362-378]

W działalności Uniwersytetu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie efektywność wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację projektu, którego celem było wspomaganie transferu wyników prac naukowych do gospodarki.

IV. Wniosek

Wniosek pokontrolny

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli⁹, wnosi o zapewnienie zgodności wewnętrznych uregulowań dotyczących powołania i funkcjonowania Centrum Doskonałości „Biotechnologia Żywności” oraz Centrum Odnawialnych Źródeł Energii z przepisami P.s.w.

Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia **16** stycznia 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Dyrektor

Paweł Szczepaniak
główny specjalista kontroli państwowej

z up. Krzysztof Matuszek
wicedyrektor

⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm.